

Årsredovisning för staten 2007

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar finansutskottet skrivelse 2007/08:101 Årsredovisning för staten 2007. Därutöver behandlas även Riksrevisionens styrelses redogörelse 2007/08:RRS20 för den granskning Riksrevisionen gjort av årsredovisningen för staten. Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Utskottet välkomnar att skrivelsen har vidareutvecklats på ett antal områden. Uppföljningen av de budgetpolitiska målen har förbättrats. Anslagsbehållningarna redovisas i enlighet med utskottets tidigare framförda synpunkter på en aggregerad nivå över tid. Regeringen har också utvecklat redovisningen av den realekonomiska fördelningen av statsbudgeten samt av beställningsbemyndiganden.

Det finns emellertid också delar av skrivelsen som enligt utskottet kan utvecklas vidare.

Utskottet anser att regeringen bör överväga lämpligheten i att i årsredovisningen för staten, som komplement till nuvarande redovisning, också redogöra för statens nettoförmögenhet i nationalräkenskapstermer.

Vidare borde balanstalet från pensionssystemets årsredovisning framgå i årsredovisningen för staten. Balanstalet utgör kvoten mellan ålderspensionssystemets tillgångar och skulder och är en indikator på pensionssystemets långsiktiga hållbarhet.

Utskottet föreslår att årsredovisningen för staten 2007 och Riksrevisionens styrelses redogörelse läggs till handlingarna.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (v).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Årsredovisning för staten 2007	5
Särskilt yttrande	15
Årsredovisning för staten 2007 (v)	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Skrivelse 2007/08:101	16
Redogörelse 2007/08:RRS20	16
 <i>Tabeller</i>	
Tabell 1. Nyckeltal för det ekonomiska utfallet	6
Tabell 2. Antal revisionsberättelser med invändning per år	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Årsredovisning för staten 2007

Riksdagen lägger skrivelse 2007/08:101 och redogörelse 2007/08:RRS20 till handlingarna.

Stockholm den 5 juni 2008

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Ulf Sjösten (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Christina Zedell (s) och Gunnar Andrén (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar finansutskottet skrivelse 2007/08:101 Årsredovisning för staten 2007. Riksrevisionen har granskat årsredovisningen för staten, och i betänkandet behandlas även Riksrevisionens styrelsens redogörelse 2007/08:RRS20 för denna granskning. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Årsredovisning för staten 2007 omfattar resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys samt det slutliga utfallet på statsbudgetens inkomstitlar och anslag under året. Utöver den redovisning som följer av kraven i lagen (1996:1059) om statsbudgeten redovisas i skrivelsen en uppföljning av de budgetpolitiska målen, uppgifter om utvecklingen av statens ekonomi de senaste fem åren, en redogörelse för statliga garantier och krediter, avgifter till och bidrag från EU samt tillgångar och skulder i verksamheter där staten har ett väsentligt inflytande. Myndigheter som fått revisionsberättelse med invändning omnämns och skälen för invändningar anges. Vidare lämnas en redogörelse för Europeiska revisionsrättens granskning av EU-medel.

Utskottets överväganden

Årsredovisning för staten 2007

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse om årsredovisningen för staten 2007 och Riksrevisionens styrelses redogörelse till handlingarna. Utskottet välkomnar att skrivelsen har vidareutvecklats på ett antal områden. Uppföljningen av de budgetpolitiska målen har förbättrats. Anslagsbehållningarna redovisas på en aggregerad nivå över tid. Regeringen har också utvecklat redovisningen av den realekonomiska fördelningen av statsbudgeten samt av beställningsbemyndiganden. Det finns också delar av skrivelsen som kan utvecklas ytterligare. Exempelvis bör balanstalet från pensionssystemets årsredovisning framgå i årsredovisningen för staten. Regeringen bör vidare överväga lämpligheten i att i årsredovisningen för staten också redogöra för statens nettoförmögenhet i nationalräkenskapstermer.

Regeringens skrivelse

Det ekonomiska utfallet för 2007

Det samlade ekonomiska utfallet för 2007 ger en positiv bild när det gäller utvecklingen av statens finansiella resultat och ekonomiska ställning. I tabell 1 redovisas några nyckeltal avseende det ekonomiska utfallet 2007 jämfört med 2006. Överskottet i statsbudgeten uppgick till 103 miljarder kronor, vilket är en ökning med 85 miljarder kronor jämfört med 2006. Resultaträkningen¹ uppvisade ett överskott på 127 miljarder kronor, vilket jämfört med 2006 innebär en ökning med 23 miljarder kronor. Statsskulden har minskat som andel av BNP, från 42 till 36 %.

¹ Statsbudgeten och resultaträkningen för staten skiljer sig åt avseende såväl avgränsning och struktur som redovisningsprinciper. Exempelvis ingår affärsverken i resultaträkningen men ligger till övervägande del utanför statsbudgeten.

Tabell 1. Nyckeltal för det ekonomiska utfallet*Miljarder kronor*

	Utfall 2007	Procent av BNP ¹	Utfall 2006	Procent av BNP ²
Den offentliga sektorns finansiella sparande	105	3,4	63	2,2
Statsbudgetens saldo	103	3,4	18	0,6
Utgiftstak	938	30,5	907	31,3
Takbegränsade utgifter	910	29,6	895	30,9
Statens nettoförmögenhet	-500	-16,3	-635	-21,9
Statsskuld	1115	36,3	1220	42,1
Årets över-/underskott i resultaträkningen	127	4,1	104	3,6
Garantiförbindelser ³	799	26,0	756	26,1
EU-avgiften ⁴	26	0,8	26	0,9
Nettoflöde till EU ⁴	12	0,4	12	0,4

¹Prel. BNP för 2007 uppgår till 3 073,8 miljarder kronor (löpande priser).

²Rev. BNP för 2006 uppgår till 2 899,7 miljarder kronor (löpande priser).

³Exkl. kapitaltäckningsgarantier och investerarskydd.

⁴Periodiserade uppgifter.

Överskott i de offentliga finanserna

EU:s statistikorgan Eurostat har beslutat att premiepensionssystemet fr.o.m. 2007 inte längre får räknas in i det offentliga sparandet. Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande justeras i och med denna omläggning från 2 till 1 %. Riksdagen fastställde i samband med budgetpropositionen för 2007 att överskottet 2007 skulle uppgå till 1,0 % av BNP, inklusive premiepensionssparandet. Utfallet för 2007 på 3,4 % av BNP, exklusive premiepensionssparandet, överskrider därmed med god marginal det uppsatta målet. Överskridandet av målet blir ännu större om man beaktar att det årliga målet för 2007 formulerades då sparandet i premiepensionssystemet alltså beräknades som en del av offentlig sektor.

Utgiftstaket klarades med stor marginal

Utgiftstaket för staten har sedan det infördes 1997 klarats samtliga år. Utgiftstaket omfattar statsbudgetens utgiftsområden 1–25 och 27 samt ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Utgiftsområde 26 Statskuldräntor m.m. ingår inte i de takbegränsade utgifterna. Det av riksdagen beslutade utgiftstaket för 2007 uppgick till 938 miljarder kronor. Enligt statsbudgetens utfall uppgick de utgifter som omfattas av utgiftstaket till 910 miljarder kronor, vilket betyder att utgiftstaket klarades med en marginal på 28 miljarder kronor.

Statens resultaträkning

Årets överskott, dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader i resultaträkningen, uppgick till 127 miljarder kronor, vilket är en ökning med 23 miljarder kronor jämfört med 2006. Förändringen beror i huvudsak på ökade skatteintäkter. Till följd av ökad sysselsättning och löneutveckling ökade skatten på arbete med 15 miljarder kronor jämfört med 2006. Skatt på kapital ökade med 12 miljarder kronor, och skatt på konsumtion och insatsvaror ökade med 23 miljarder kronor.

Av statens totala kostnader 2007 utgjordes 75 % av transfereringar. Kostnaderna för transfereringar ökade sammantaget med 3 miljarder kronor jämfört med 2006. I denna förändring ingår både omfattande ökningarna och minskningarna för olika slags transfereringar. Transfereringar till hushåll har minskat med 3,6 miljarder kronor. Bland transfereringar till hushåll har kostnaderna för arbetsmarknadspolitik minskat med 13 miljarder kronor, medan transfereringar för socialförsäkringar ökat med drygt 7 miljarder kronor. Transfereringarna till kommuner har ökat, medan transfereringar till företag har lämnats i ungefär samma omfattning som föregående år.

Kostnaderna för statens egen verksamhet har minskat med 7 miljarder kronor. Kostnader för personal minskade med 6,7 miljarder kronor, främst till följd av lägre kostnader för avsättningar till statens tjänstepensioner. Resultat från andelar i dotter- och intresseföretag har påverkat utfallet positivt med 46,8 miljarder kronor, vilket motsvarar en minskning med 1,6 miljarder kronor jämfört med 2006. De större förändringarna avser förbättrade resultat främst för Vattenfall AB och Civitas Holding AB. Försämrade resultat återfinns hos Akademiska Hus AB, till följd av minskat marknadsvärde för fastigheterna samt hos Telia Sonera, som en effekt av att resultatandelen minskat när staten sålt av aktier.

Nettokostnaden för förvaltningen av statsskulden uppgick till 54 miljarder kronor. Det motsvarar en kostnadsökning med 26 miljarder kronor jämfört med 2006. Förändringen beror framför allt på att realiserade valutakursförändringar gick i motsatt riktning jämfört med föregående år. Övriga finansiella intäkter ökade med 9,6 miljarder kronor jämfört med 2006, främst beroende på reavinster från försäljning av aktier i Telia Sonera.

Statens balansräkning

Statens nettoförmögenhet, dvs. skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas bokförda värde (motsvarande eget kapital i ett företag), är negativ och uppgår till -500 miljarder kronor. Nettoförmögenheten förbättrades med 135 miljarder kronor jämfört med 2006, främst till följd av årets överskott i resultaträkningen på 127 miljarder kronor. Den konsoliderade statsskulden minskade med 105 miljarder kronor till 1 115 miljarder kronor.

Statsskulden 2007 uppgår till 36,3 % av BNP. Lånen i svenska kronor har minskat med 72 miljarder kronor, och lånen i utländsk valuta har minskat med 33 miljarder kronor.

Statsbudgetens utfall

I skrivelsen redovisar regeringen statsbudgetens utfall 2007 jämfört med de beräknade inkomsterna och budgeterade utgifterna i den ursprungliga statsbudgeten som antogs av riksdagen i december 2006². Statsbudgetens inkomster uppgick till 864 miljarder kronor 2007. Jämfört med statsbudgeten blev inkomsterna 10 miljarder kronor högre. Avvikelsen förklaras av att skatterna blev 31 miljarder kronor högre än beräknat och övriga inkomster 21 miljarder kronor lägre.

Statsbudgetens utgifter m.m. uppgick till 761 miljarder kronor 2007, vilket är 30 miljarder kronor lägre än i den ursprungliga statsbudgeten. På tilläggsbudget anvisades 13 miljarder kronor, varav 10 miljarder kronor avsåg amortering av infrastrukturlån. Skillnaden mellan utfall och ursprunglig statsbudget beror främst på minskade utgifter för arbetsmarknadsområdet med 9 miljarder kronor och att Riksgäldskontorets nettoutlåning har varit 19 miljarder kronor lägre än i budgeten.

Den totala bemyndiganderamen³ för 2007 var 355 miljarder kronor. Utestående åtaganden den 31 december 2007 uppgick till 203 miljarder kronor. Störst bemyndiganderam finns inom utgiftsområde 22 Kommunikationer. Här var också avvikelsen mellan bemyndiganderam och utestående åtaganden stor (41 miljarder kronor).

Statliga garantier och krediter

Statliga garantiåtaganden uppgick vid utgången av 2007 till 799 miljarder kronor, vilket är 43 miljarder kronor högre än 2006. I relation till BNP ligger de statliga garantiåtagandenas andel på oförändrad nivå jämfört med 2006. De statliga subventionerna av garantiverksamheten via statsbudgeten uppgick till 0,2 miljarder kronor och avser främst Öresundsbron.

Det saknas i dag en fullständig analys av statens risker i den samlade garantiportföljen. Analysen försvåras av att det inte finns någon riskavspekande värdering av insättningsgarantin som står för större delen av den totala portföljen. Enligt regeringen är det tydligt att en systemkris inom den finansiella sektorn skulle utlösa stora förluster, men givet de stora bankernas kreditvärdighet i dag bedöms sannolikheten för en sådan kris som liten.

Statens externa utlåning med kreditrisk uppgick vid utgången av 2007 till drygt 198 miljarder kronor, varav 178 miljarder kronor avser studielån. Drygt 30 miljarder kronor av utlåningen bedöms som osäkra fordringar.

² Beloppen för statsbudgetens inkomster har emellertid justerats med hänsyn till riksdagens beslut i juni 2007 (2006/07:FiU20). Inkomstiteln 1261 Avgifter till premiepensionssystemet infördes och inkomstiteln 1813 Avgifter till premiepensionssystemet slopades.

³ Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får, för det ändamål och med högst det belopp som riksdagen beslutar, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det statsbudgeten avser. De åtaganden som gjorts räknas inte som ekonomiska händelser som ska bokföras mot anslag. När ett bemyndigande utnyttjas ska detta redovisas mot det av riksdagen beslutade bemyndigandebeloppet.

För den statliga långivningen saknas i dag ett regelverk motsvarande det som gäller för garantier. Till skillnad från garantier finns inget krav på att en riskavspeglande avgift ska tas ut för lån. Det saknas också en enhetlig värdering och redovisning av kreditmyndigheternas utlåning, varför det är svårt att få en klar och samlad bild över statens utestående kreditrisk. Riksgälden har haft i uppdrag att samordna ett arbete med de andra kreditmyndigheterna samt Ekonomistyrningsverket (ESV) för att få till stånd en gemensam redovisning av kostnader och risker inom det statliga kreditområdet. Utredningen föreslog att en modell motsvarande garantimodellen ska införas för lån med kreditrisk. Dessutom lämnades förslag till en enhetlig redovisningsmetod. ESV utfärdade under 2007 en ny handledning för redovisning av statens utlåningsverksamhet som i stort överensstämmer med utredningens förslag.

Avgifter till och bidrag från EU

Sveriges kostnader för EU-avgiften uppgick till knappt 26,5 miljarder kronor, vilket är 0,6 miljarder kronor högre än föregående år. Bidragen från EU ökade samtidigt med drygt 0,4 miljarder kronor, vilket innebär att nettoflödet från statsbudgeten till EU ökade med 0,15 miljarder kronor.

Verksamheter som staten har ett väsentligt inflytande över

Utöver de myndigheter som konsolideras i statens resultat- och balansräkningar, innefattar sammanställningen över den s.k. statliga sektorn även AP-fonderna och Riksbanken. Vidare ingår statliga bolag, banker och finansinstitut, där statens ägarandel uppgår till minst 20 %.

Vid utgången av 2007 var den statliga sektorns samlade tillgångar 3 110 miljarder kronor och de samlade skulderna 2 648 miljarder kronor. Den statliga sektorns eget kapital, dvs. skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas bokförda värde, uppgick till 462 miljarder kronor, vilket är 174 miljarder kronor högre jämfört med 2006.

Ålderspensionssystemets balansomslutning för 2007 är 7 355 miljarder kronor. Inkomstpensionssystemets tillgångar ökade med 212 miljarder kronor och skulderna ökade med 293 miljarder kronor. Inkomstpensionssystemets resultat (dvs. summan av förändringar i tillgångar och skulder) blev -82 miljarder kronor 2007.

Revisionsberättelser med invändning

Riksrevisionen bedriver årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen avslutas genom uttalanden i revisionsberättelser om bl.a. myndigheternas årsredovisningar. Vidare utgör den årliga revisionen en del i kvalitetsgranskningen av årsredovisningen för staten eftersom myndigheternas årsredovisningar ligger till grund för bl.a. de delar av skrivelsen som regleras i budgetlagen (resultat- och balansräkningar, finansieringsanalys och statsbudgetens utfall).

Antalet revisionsberättelser med invändning avseende räkenskapsåret 2007 var tio. I tabell 2 redovisas antalet revisionsberättelser med invändning under de senaste tio åren.

Tabell 2. Antal revisionsberättelser med invändning per år

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
20	19	21	14	10	14	19	12	16	11	10

Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 2009 med en redovisning av vilka åtgärder som har vidtagits eller kommer att vidtas med anledning av invändningarna.

Ett nytt ramverk för förvaltning av EU-medel

Regeringen har under 2007 vidtagit ett antal åtgärder som stärker förvaltningen av EU-medel i Sverige. Sveriges kompetens och resurser för EU-revision har samlats hos en myndighet, ESV, i syfte att stärka kvaliteten och effektiviteten i revisionsarbetet. För räkenskapsåret 2008 avser regeringen att för första gången lämna ett nationellt intygande avseende EU-medel.

Förändringar i årets skrivelse

Några nyheter i årets skrivelse är femårsinformation om oförbrukade bidrag och anslagsbehållningar, utökad information av den realekonomiska fördelningen av statsbudgeten samt en utfallsredovisning av beställningsbemyndiganden.

Riksrevisionens granskning av årsredovisning för staten

Riksrevisionens styrelse har till riksdagen överlämnat Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten i form av en redogörelse (2007/08:RRS20). Enligt revisionsberättelsen bedömer Riksrevisionen att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Riksrevisionen genomförde en effektivitetsgranskning av några utvalda delar av Årsredovisning för staten 2006 (RiR 2007:13). Årsredovisningen granskades med avseende på uppföljning av de budgetpolitiska målen, prognosavvikelser för skatteintäkterna samt ålderspensionssystemets ekonomi. Riksrevisionen konstaterade att det fanns vissa brister som handlade om transparens, konsistens samt fullständighet.

Bland annat ansåg Riksrevisionen att förklaringar till de uppgifter som redovisades ibland var otydliga och svåra att förstå. Redovisningen av förändring av anslagsbehållningar var oklar. Vidare saknades kommentarer till väsentliga tabeller. Förklaringar till prognosavvikelser för skatteintäkterna var otydliga eller missvisande.

Riksrevisionen anmärkte på konsistensen mellan olika avsnitt. I några fall fanns skillnader i redovisade belopp mellan olika avsnitt. Förklaringarna till skillnaderna var ofullständiga eller saknades helt, vilket minskade redovisningens informationsvärde. Det förekom olika uppgifter om prognosavvikelser för skatteintäkterna, om pensionssystemets administrationskostnader samt om pensionssystemets skulder utan att skillnaderna förklarades.

Riksrevisionen riktade också kritik mot att måluppfyllelsen för det övergripande överskottsmålet inte redovisades. Dessutom anmärkte Riksrevisionen på att redovisningen av de tekniska justeringarna av utgiftstaket för 2006 var ofullständig.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att årsredovisningen för staten 2007 har vidareutvecklats på ett antal områden där utskottet tidigare framfört synpunkter. Också en del av den kritik Riksrevisionen framförde i sin granskningsrapport om årsredovisningen för staten 2006 har beaktats. Därutöver har regeringen utvecklat redovisningen av bl.a. den realekonomiska fördelningen av statsbudgeten samt av beställningsbemyndiganden.

Uppföljning av de budgetpolitiska målen

Det är enligt utskottet tillfredsställande att uppföljningen av de budgetpolitiska målen i årsredovisningen för staten 2007 har utvecklats jämfört med föregående år. Måluppfyllelsen för det övergripande överskottsmålet på 1 % av BNP över en konjunkturcykel bedöms utifrån tre målindikatorer. Dessa är det ackumulerade sparandet 2000–2007, det strukturella sparandet, dvs. sparandet rensat för engångseffekter och konjunkturrella effekter, samt ett sjuårigt glidande medelvärde. Utskottet kan konstatera att överskottsmålet överträffades med god marginal enligt samtliga indikatorer.

Resultat- och balansräkning samt statsbudgetens utfall

I samband med förra årets behandling av årsredovisningen för staten påpekade utskottet att regeringen borde förtydliga informationen i fråga om hur stor del av utfallet avseende skatteintäkterna som utgör prognos (bet. 2006/07:FiU19). Dessutom riktade utskottet kritik mot att det fanns skillnader mellan resultaträkningen och statsbudgeten på grund av sena justeringar av utfallet för skatterna.

I årsredovisningen för staten 2007 har regeringen kompletterat redovisningen med en särskild uppställning över vilka inkomstitlar som är en prognos tillsammans med tidpunkten för dess definitiva utfall. Detta ökar tydligheten enligt utskottet som också noterar att det inte längre finns några skillnader mellan resultaträkningen och statsbudgeten på grund av sena justeringar av utfallet för skatterna.

Utskottet underströk i föregående års betänkande att alla förändringar av teknisk karaktär borde presenteras i årsredovisningen, även i de fall de efter summering och avrundning inte leder till beslut om teknisk justering av utgiftstaket. Också Riksrevisionen anmärkte i sin granskningsrapport på att redovisningen av de tekniska justeringarna av utgiftstaket var ofullständig.

Utskottet kan nu konstatera att dessa brister har rättats till i årsredovisningen för staten 2007 och att samtliga justeringar som beslutades med anledning av budgetpropositionen för 2007 finns med. Dessutom har skrivelsen utökats med en redovisning av de tekniska justeringarna över en tioårsperiod.

Finanspolitiska rådet kommenterar i sin nyligen publicerade rapport för 2008 redovisningen av statens nettoförmögenhet i årsredovisningen för staten. Finanspolitiska rådet påpekar att olika värderingsprinciper tillämpas i dels årsredovisningen för staten, dels i finans- och nationalräkenskaperna. De olika värderingsprinciperna innebär att statens nettoförmögenhet blir väsentligt högre enligt finans- och nationalräkenskaperna jämfört med i årsredovisningen för staten. Skillnaderna förklaras bl.a. av att statens tillgångar i finans- och nationalräkenskaperna tas upp till marknadsvärde medan de i årsredovisningen för staten tas upp till anskaffningsvärde. Utskottet anser att regeringen bör överväga om det är lämpligt att i årsredovisningen för staten, som komplement till nuvarande redovisning, också redovisa statens nettoförmögenhet i nationalräkenskapstermer.

Utfall i förhållande till budget och prognos

Som utskottet tidigare betonat är det viktigt att årsredovisningen för staten innehåller en samlad information och analys av ändrade prognosförutsättningar och andra faktorer som påverkat utgifterna på statsbudgeten. När prognosavvikelseerna är stora bör regeringen i årsredovisningen även samlat kommentera skälen till prognosernas förändringar under det aktuella året.

Anslagsbehållningar och oförbrukade medel

I samband med behandlingen av årsredovisningen för staten 2006 påpekade utskottet att informationen bör utvidgas så att utvecklingen av anslagsbehållningar och oförbrukade bidrag kan följas på aggregerad nivå över tid, exempelvis i ett femårsperspektiv. Utskottet noterar att regeringen i årets skrivelse har utvecklat redovisningen av såväl anslagsbehållningar som oförbrukade bidrag. Båda dessa variabler redovisas på en aggregerad nivå över en femårsperiod.

I Riksrevisionens granskningsrapport framfördes synpunkten att det i årsredovisningen för staten 2006 förekom en stor avvikelse för posten Minskning av anslagsbehållningar, en avvikelse som inte kommenterades. Motsvarande gäller för årsredovisningen för staten 2007. I skrivelsen fram-

går att anslagsbehållningarna ökade med 6,1 miljarder kronor. I budgetpropositionen för 2007 beräknades ökningen till drygt 0,3 miljarder kronor. Prognosavvikelsen kommenteras inte.

Statliga garantier och krediter

Analysen av risker i den statliga garantiportföljen försvåras av att det inte finns någon riskavspiegande värdering av insättningsgarantin som står för större delen av den totala portföljen. Under hösten 2007 har emellertid Riksgälden på uppdrag av regeringen lämnat ett förslag till en ny avgiftsmodell för insättningsgarantin⁴. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att redovisa hur arbetet med att realisera den nya modellen, som tydligare ska koppla avgifterna till risken i respektive institut, fortskrider.

Utskottet noterar vidare att regeringen också har gett i uppdrag till en särskild utredare att se över regelverket för insättningsgarantin. Utredaren ska bl.a. se över Finansinspektionens befogenheter att agera när ett institut som omfattas av garantin befinner sig på obestånd eller får sitt tillstånd återkallat. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast i oktober 2008.

Ålderspensionssystemet och balanstalet

I ett särskilt avsnitt i årsredovisningen för staten presenteras delar av pensionssystemets årsredovisning. En fullständigare redovisning av ålderspensionssystemets ekonomiska ställning och utveckling publiceras av Försäkringskassan (Orange rapport, Pensionssystemets årsredovisning 2007). Ett viktigt mål med pensionssystemets årsredovisning är redogörelsen av det s.k. balanstalet. Balanstalet utgör kvoten mellan ålderspensionssystemets tillgångar och skulder och är en indikator på pensionssystemets långsiktiga hållbarhet. Detta balanstal redovisas emellertid inte i årsredovisningen för staten. Med tanke på balanstalets centrala betydelse borde enligt utskottet denna uppgift framgå i årsredovisningen för staten. Dessutom borde årets negativa resultat på -82 miljarder kronor, som orsakat att balanstalet närmast sig brytpunkten, ha kommenterats och förklarats.⁵ I Pensionssystemets årsredovisning 2007 framgår att årets negativa resultat främst förklaras av att genomsnittsinkomsten, som bestämmer pensionsskuldens förräntning, ökade mer än avgiftsinkomsterna, som tillsammans med omsättningstiden⁶ bestämmer avgiftstillgångens förändring. Den tillfälliga sänkningen av

⁴ Sedan den 1 januari 2008 hanterar Riksgälden insättningsgarantin och investerarskyddet. Organisationsförändringen beslutades i samband med budgetpropositionen för 2008.

⁵ Balanstalet har en direkt inverkan på pensionernas värdeutveckling. Om balanstalet understiger 1, dvs. systemets tillgångar understiger systemets skulder, sker en nedjustering av uppräknningen av pensionsbehållningar och pensioner (den s.k. balanseringen aktiveras). År 2007 försämrades pensionssystemets resultat med 82 miljarder kronor, vilket innebär att systemets överskott minskade från 100 till 18 miljarder kronor. Balanstalet uppgår därmed till 1,0026, dvs. är relativt nära den ”kritiska” brytpunkten. Den minskade bufferten i systemet ökar med andra ord risken för balansering under de närmaste åren.

⁶ Omsättningstid speglar den förväntade tiden från det att pensionsrätt tjänas in till det att den betalas ut som inkomstpension. Den bestäms av pensionsregler och varje åldersgrupps förvärvs- och dödlighetsmönster.

underlaget för pensionsrätt för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning från 93 till 80 % av antagandeinkomsten har bidragit till detta, med en resultatpåverkan på ca –40 miljarder kronor.

Riksrevisionen påpekade i sin granskning av årsredovisningen för staten 2006 att det förekom olika uppgifter i olika avsnitt om pensionssystemets administrationskostnader och skulder utan att dessa skillnader förklarades. Utskottet noterar att årsredovisningen för staten 2007 har kompletterats med sådana förklaringar.

Den årliga revisionens granskning

Riksrevisionen bedömer i sin revisionsberättelse att årsredovisningen för staten 2007 i allt väsentligt är rättvisande.

Utskottet noterar vidare att revisionsberättelser med invändning ligger på en fortsatt låg nivå.

Särskilt yttrande

Årsredovisning för staten 2007 (v)

Ulla Andersson (v) anför:

I årsredovisningen för staten 2007 avspeglas resultaten av regeringens politik. Jag betvivlar i sig inte att resultat- och balansräkningen på ett korrekt sätt visar de finansiella konsekvenserna av den statliga verksamheten under året som gått. Jag vill emellertid framhålla att årsredovisningen för staten också ger en tydlig bild av regeringens i många avseenden oansvariga politik.

Exempelvis framgår i årsredovisningen att närmare 18 % av statens aktier i Telia Sonera sålts under året, vilket genom de minskade resultatandelarna haft en negativ effekt på statens resultaträkning. Jag anser att regeringens utförsäljningspolitik präglas av oansvarighet såväl ur ett demokratiskt perspektiv som ur ett ekonomiskt. Genom utförsäljningarna reduceras såväl påverkansmöjligheter som framtida intäkter. Bolag som finns på försäljningslistan, som Vasakronan och SBAB, kan också vara viktiga aktörer för att möta den finansiella kris som också kan drabba Sverige. Vänsterpartiet vill i motsats till regeringen utveckla det statliga, gemensamma ägandet inom befintliga och nya områden. Det gemensamma ska i större utsträckning kunna påverka samhällsutvecklingen nu och i framtiden på ett antal strategiska områden. Exempelvis bör Arlandabanan lösas in när möjligheten finns 2011 för att öka möjligheten till bättre kollektivtrafik. SJ:s avkastningskrav bör sänkas för att öka möjligheten till investeringar och ökat tågresande. Sveaskog bör öka sitt skogsinnehav av både näringslivspolitiska och miljöpolitiska skäl. För att skapa större förutsättningar för att både utveckla miljöteknikområdet och skapa arbetstillfällen i Sverige behöver en miljöteknikfond inrättas.

Ett annat exempel på regeringens oansvarighet, som jag särskilt vill markera, är den sänkning som gjordes av underlaget för pensionsrätt för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning. Visserligen togs denna sänkning senare tillbaka, men följden blev inte desto mindre en kraftigt negativ resultatpåverkan med hela 40 miljarder kronor 2007 för ålderspensionssystemet. Dessa regelförsämringar var en starkt bidragande orsak till att balanstalet, som är en indikator på pensionssystemets långsiktiga hållbarhet, närmade sig brytpunkten under 2007. Regeringen undviker att i årsredovisningen för staten ge någon fullständig förklaring till det kraftigt försämrade resultatet i ålderspensionssystemet, och trots att balanstalet närmast sig brytpunkten avstår regeringen från att redovisa detsamma.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2007/08:101

Regeringens skrivelse 2007/08:101 Årsredovisning för staten 2007.

Redogörelse 2007/08:RRS20

Redogörelse 2007/08:RRS20 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående granskningen av årsredovisningen för staten 2007.